

Kirkeministerens talepapir til samråd i Folketingets Kirkeudvalg den 22. marts 2006 om hærværk på kirkegårde

Samrådsspørgsmål:

- A. Ministeren bedes redegøre for omfanget af hærværk mod kirkegårde og gravpladser samt om det forholder sig sådan, at hærværk mod kirkegårde og gravpladser udgør et stigende problem.
- B. Ministeren bedes redegøre for, hvad ministeren vil foretage sig for at forebygge hærværk mod kirkegårde og gravpladser.

Svar:

Der føres ikke nogen samlet statistik over tilfælde af hærværk mod de i alt ca. 2.100 kirkegårde og de enkelte gravsteder. Derfor bad ministeriet i e-post til provsterne den 16. februar og til kommunalt bestyrede kirkegårde den 21. februar om hjælp til at få skabt en form for overblik over omfanget af hærværk mod kirkegårde og især mod gravsteder i de seneste 5 år. Provsterne blev primært bedt om de oplysninger, som de kunne give uden store undersøgelser. Adskillige provster har dog henvendt sig til menighedsråd eller kirkegårde i provstiet, før de svarede.

Der mangler pr. dags dato svar fra nogle få af de godt 110 provstier og kommunale begravelsesvæsener. Der er dog ingen grund til at tro, at det samlede billede vil kunne påvirkes væsentligt af de få, som ikke har indsendt oplysninger på nuværende tidspunkt.

Antallet af ramte kirkegårde er ret konstant - antallet af berørte gravsteder meget svingende

Undersøgelsen viser, at antallet af kirkegårde, der har været ramt af hærværk, har været ret konstant i perioden fra 1. januar 2001 til marts 2006.

Undersøgelsen viser også, at antallet af gravsteder, som er blevet berørt af hærværk, er meget svingende.

2001:	26 kirkegårde	237 gravsteder
2002:	27 kirkegårde	380 gravsteder
2003:	33 kirkegårde	484 gravsteder
2004:	28 kirkegårde	210 gravsteder
2005:	32 kirkegårde	817 gravsteder
2006:	4 kirkegårde	83 gravsteder

I alt har undersøgelsen således for de godt 5 år afdækket 150 tilfælde af hærværk, som tilsammen har berørt 2.211 gravsteder.

Det faktiske antal tilfælde og antal berørte gravsteder er dog formentlig lidt større. Som det hed i svaret fra et provsti, der ikke satte tal på: "Det sker engang imellem, at der er nogle få gravsten, som er væltet. (...) Vi skønner ikke, at problemet er stigende."

De store udsving fra år til år i antallet af berørte gravsteder, skyldes, at der i 2002, 2003 og 2005 var enkelte kirkegårde, som blev udsat for meget omfattende hærværk.

I 2002 gik det på en kirkegård på Djursland ud over ca. 100 gravsteder, hvor sten blev væltet og nogle knækket. Samme år var der to tilfælde på kirkegårde i Århus, hvor der hver gang blev væltet 40 sten.

I 2003 væltede to yngre mennesker over flere dage i alt 232 gravsten på en kirkegård i Brande.

I 2005 var de mest vidtgående tilfælde: ét på en kirkegård i Århus, hvor 180 monumenter blev væltet, og to tilfælde på kirkegårde i Fredericia (begge i december), hvor henholdsvis 101 og ca. 300 sten blev væltet. Et mindre antal af dem blev mere eller mindre beskadiget.

De første par måneder af 2006 har især været præget af to tilfælde. Nytårsdag fandt man på Gladsaxe kirkegård ca. 50 sten væltet. I Esbjerg har der været et tilfælde, hvor 20 sten/plader på muslimske grave blev væltet eller ødelagt.

Fra Københavns Kirkegårde, som er langt det største samlede "begravelsesvæsen" i Danmark, er der blevet meldt følgende tal:

2001:	4 tilfælde	74 gravsteder
2002:	4 tilfælde	53 gravsteder
2003:	6 tilfælde	38 gravsteder
2004:	2 tilfælde	23 gravsteder
2005:	4 tilfælde	81 gravsteder
2006:	1 tilfælde	11 gravsteder

Af de i alt 473 grave, som er blevet berørt af hærværk på Københavns kirkegårde i løbet af perioden, har de 136 været muslimske.

Unge og berusede gerningsmænd

Det generelle billede, som tegnes i oplysningerne fra provster og kommunalt bestyrede kirkegårde er som nævnt, at omfanget er nogenlunde konstant. Billedet er desuden, at der i langt de fleste tilfælde er tale om, at et mindre antal sten bliver væltet.

Kirkegårdens personale sørger i sådanne tilfælde normalt for, at stenene bliver rejst og sat på plads, uden at det medfører væsentlige omkostninger.

Det tilkendegives fra adskillige provstier, at der primært har været tale om handlinger, som er begået af unge og/eller i fuldskab. I Odense var der f.eks. i 2004 nogle berusede personer, som 3 weekender i træk væltede 20-25 sten.

Det fremgår også af en del svar, at hærværket ofte sker langs en rute over kirkegården, der benyttes som en genvej fra et sted til et andet i nabolaget.

Foranstaltninger mod hærværk

Alle kirkegårde skal ifølge lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde være forsvarligt indhegnet. Denne bestemmelse sigter dog primært på at hindre, at dyr frit kan bevæge sig ind på en kirkegård. Den sigter ikke på at hindre menneskers adgang.

Det er formentlig kun et fåtal af kirkegårdene, hvor lågerne holdes låst om natten. Langt de fleste steder er der fri adgang døgnet rundt. Og det er der - som tallene antyder - generelt ikke noget problem i.

Den mest effektive foranstaltning til forebyggelse af hærværk vil formentlig være, at indgangene til en kirkegård er aflåst i døgnets mørke timer. Det er dog, så vidt vides, kun få kirkegårde, som indtil nu har valgt at gøre sådan. Som udgangspunkt ønsker man, at borgerne skal have mulighed for at færdes på kirkegården, når de ønsker det. Hertil kommer, at det, bortset fra de mørkeste vinter måneder, næppe vil være rimeligt over for borgerne, hvis adgangen til en kirkegård begrænses til de timer på dagen, hvor kirkegårdens medarbejdere er på arbejde. Hvis lågerne eller portene skal låses, vil det derfor formentlig betyde en ekstra lønudgift til de medarbejdere, som skal sørge for det.

Videoovervågning af kirkegårde, og måske især indgangspartierne, er en mulighed. Den er bl.a. drøftet i Fredericia som konsekvens af de to omfattende tilfælde af hærværk på to forskellige kirkegårde i byen i december 2005. Det er samtidig aftalt med politiet, at de øger omfanget af patruljering omkring kirkegårdene.

På Gråbrødre kirkegård i Roskilde, som ligger lige over for jernbanestationen, og som er aflåst om natten, har man valgt en løsning med infrarøde sensorer, som betyder, at der tændes stærke lamper og et alarmsignal, hvis mennesker færdes på kirkegården, når den er lukket. Denne løsning har været forholdsvis billig (så vidt vides ca. 20.000 kr. + moms).

På markedet er der også tilbud om "tæpper", der kan aktivere lys og/eller lyd på kirkegården, hvis mennesker trænger ind på et tidspunkt, hvor der ikke skal være adgang. Et sådant "tæppe" vil typisk bestå i kabler, der er nedgravet langs kirkegårdens indhegning eller i kirkegårdens gange, og som registrerer trykbelastninger. En sådan løsning skønnes at være langt dyrere end den løsning, der er valgt i Roskilde.

På markedet tilbydes også løsninger med radiosendere, der monteres på hver enkelt gravsten, eller på udvalgte gravsten, og som sender signal, hvis stenen væltes eller flyttes. Dette system indebærer også en modtage- eller læseenhed til at opfange signalet fra de små sendere på gravstenene og sende besked videre til f.eks. en eller flere personers mobiltelefoner. En sådan løsning er nok kun relevant i helt ekstraordinære tilfælde.

Konklusion

Det vil være helt ude af proportioner at arbejde for etablering af en eller anden form for hærværkssikring af alle landets kirkegårde. Dertil er tilfældene af hærværk alt for få i forhold til det store antal af kirkegårde og det mange gange større antal af gravsteder.

Hertil kommer, at tilfældene af hærværk tidsmæssigt er meget spredt. Undersøgelsen giver flere eksempler på, at der på en eller flere kirkegårde i et område kan være 2-3 tilfælde af hærværk kort efter hinanden, men at der derefter går lang tid, før der igen er hærværk.

Undersøgelsen antyder, at det kan være relevant på et mindre antal kirkegårde at træffe foranstaltninger, som kan medvirke til at forebygge, at der sker hærværk, eller som kan medvirke til opklaring af hærværk, hvis det sker.

På baggrund af undersøgelsen og på baggrund af medie-omtale af hærværk på kirkegårde er det imidlertid opfattelsen, at kirkegårdsbestyrelser (menighedsråd såvel som kommunale), som er de lokalt ansvarlige for kirkegårdene, både er villige og rustede til i givet fald at træffe nødvendige foranstaltninger. Det er også opfattelsen, at kirkegårdsbestyrelserne har et godt samspil med politiet om såvel opklaring som mulige foranstaltninger til forebyggelse af hærværk.

Der ses således hverken at være grundlag eller behov for, at der tages initiativer af generel karakter med henblik på at få fremmet forebyggelse af hærværk på kirkegårdene.